

การจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยีสินค้าฮาลาล
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

The Establishment of e-Industrial Park: Halal Foods & Product Innovation
in 3 Southern Border Provinces

วารวิช พิศสุวรรณ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) เพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และโอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากหนังสือ บทความ การวิจัย ข้อมูลที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวมการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากปัจจุบันประเด็นปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีมาอย่างยาวนานส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่อย่างมาก จึงมีแนวทางการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาล

ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ประกอบด้วย ก) การวางแผนการมีส่วนร่วม ข) การตัดสินใจเลือก/รูปแบบการมีส่วนร่วม ค) การดำเนินงานตามแผน ง) กระบวนการการมีส่วนร่วม จ) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ฉ) การประเมินผลการมีส่วนร่วม (2) กระบวนการเสริมสร้างการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เริ่มจากกระบวนการก่อนอนุมัติ ระหว่างดำเนินโครงการ และภายหลังจากการดำเนินโครงการ และ (3) ปัญหา อุปสรรค ในการเสริมสร้างความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ประกอบด้วย ก) ด้านเศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากร ข) ด้านการเมืองและกระบวนการทางกฎหมาย และ ค) ด้านสังคมและวัฒนธรรม และพบว่า โอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือ คือ การพัฒนาปัจจัยการผลิตในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ในด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การจัดจำหน่ายและกระจายสินค้าฮาลาลไทยที่มีคุณภาพสูงสู่ตลาดโลก

คำสำคัญ: สวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยีสินค้าฮาลาล, การมีส่วนร่วม, ฮาลาล

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

The objectives of the research: (1) To study the engagement of The Establishment of e-Industrial Park : Halal Foods & Product Innovation in 3 Southern Border Provinces. (2) To study the process of the economic security development promotion by using Halal products in the 3 southern border provinces, and; (3) To study the problems, obstructions and opportunities of the economic security cooperation and development promotion by using Halal products in the 3 southern border provinces. It is qualitative research based on online books, articles, researches, relevant news, and in-depth interviews. Due to the long-standing issue of problems in the 3 southern border provinces, affecting the overall economy, and livelihoods of the people in the area. Therefore, there are guidelines for the establishment of e-industrial park: Halal foods & product innovation in 3 southern border provinces to develop economic security with halal products.

The research result indicates that: (1) The engagement between the government sector, private sector and civil society consists of: a) The engagement plan, b) The engagement model selection, c) The execution, d) The engagement process, e) The share of benefits, and f) The engagement evaluation. (2) The economic security engagement begins with the process prior to the approval, operation stage, and post-operation stage, and; (3) The problems and obstructions in the cooperation between the government sector, private sector and civil society are: a) The economy and resource allocation, b) The politics and legal process, and c) The society and culture. In addition, it reveals a production development factor is found to be an opportunity of the cooperation to enable learning for effective production, sales and distributions of quality Halal products to the world market.

Keywords: e-Industrial Park: Halal Foods & Product Innovation, participation, Halal

1. บทนำ

ตลาดอาหารฮาลาล มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างมาก จากข้อมูลประชากรโลกในปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น ประมาณ 7.8 พันล้านคน (Worldpopulationreview.com, 2020a) มีชาวมุสลิมทั่วโลกราว 1.9 พันล้านคน ที่นับถือศาสนาอิสลามรองจากศาสนาคริสต์ มุสลิมส่วนใหญ่ มีแนวคิดแบบซุนนี 1.5 พันล้านคน และชีอะห์ 240-340 ล้านคน ที่เหลือเป็นนิกายขนาดเล็ก โดยอิน โดนีเซีย มีชาวมุสลิมมากที่สุดของโลก (12.70%) รองลงมาคือ ปากีสถาน (11.10%) อินเดีย (10.90%) และบังกลาเทศ (9.20%) (Worldpopulationreview.com, 2020b) สำหรับประเทศไทย มีจำนวนประชากรชาวมุสลิมอยู่ ราว 3 ล้านคน คิดเป็น 4.30% ของประเทศ และ 0.20% ของโลก (Worldpopulationreview.com, 2020b) นับเป็นโอกาส และจุดเด่นสำคัญของประเทศที่มีชัยภูมิที่เหมาะสมท่ามกลางกลุ่มประเทศที่มีมุสลิมอยู่มากที่สุดของโลก

จากข้อมูลของศูนย์วิจัยกิจการไทย (2561, น. 2) พบว่า ประเทศไทยมีโอกาสสำหรับผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ไทย ที่จะขยายบทบาทในตลาดนี้เพิ่มขึ้นผ่านอาหารแปรรูปต่างๆ ที่ผู้ประกอบการ SME ไทยมีศักยภาพ โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชน อาทิ ผัก และผลไม้ท้องถิ่นแปรรูป เครื่องปรุงรส ขนมขบเคี้ยว และเครื่องดื่มสมุนไพร เป็นต้น มีการส่งเสริมตลาดฮาลาลจากภาครัฐ และการสร้างมาตรฐานเป็นอย่างมาก โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยกกระดับขับเคลื่อนส่งเสริมสินค้ามาตรฐาน “ฮาลาล” ดันไทยสู่ประเทศส่งออกอาหารที่อุปทานของโลก (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563) จากความหมายของ คำว่า ผลิตภัณฑ์ฮาลาล เป็นคำมาจากภาษาอาหรับ ที่แปลว่า อนุมัติ อนุญาต หมายความว่า สิ่งของหรือการกระทำใดๆ การผลิต การให้บริการ หรือการจำหน่ายใดๆ ที่ไม่ขัดต่อบัญญัติของศาสนาอิสลาม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2563, น. 1) แม้ว่าประเทศไทยจะมองเห็นถึงโอกาสสร้างส่วนครองตลาดสินค้าฮาลาล แต่ยังไม่สามารถทำได้ ซึ่งไทยมีชาวมุสลิมจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีศักยภาพในพื้นที่สูง เนื่องจากมีวิถีความเป็นอยู่อย่างอิสลามแต่มีปัญหาสำคัญ คือ ด้านความสงบเรียบร้อย แม้ว่าจะมีความพยายามจะทำให้เหตุการณ์ต่างๆ สงบเรียบร้อยและเป็นปกติสุข เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ แต่ความร่วมมือ เหล่านี้ ยังไม่สัมฤทธิ์ผล สำหรับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือ นั้น ลำดับแรกเกี่ยวข้องกับด้านทรัพยากรและกระบวนการบริหารจัดการ รองลงมาคือด้านวัฒนธรรมองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ด้านโครงสร้างและกลไกการทำงาน ประสานและการติดต่อสื่อสาร ด้านสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร และด้านสภาพแวดล้อมขององค์กร (ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์ และอัญญา ฉะระนอง, 2563, น. 1)

ประเทศไทยมีความต้องการยกระดับเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ลดความเหลื่อมล้ำ เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต พร้อมสามารถพัฒนาทุกด้านได้อย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน อยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ประเด็นด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และเป้าหมายที่ 2.2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น และยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งมีเป้าหมายที่จะลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วน รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเองและการจัดการตนเอง เพื่อสร้างสังคมคุณภาพ (โครงการสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล, 2563, น. 3)

จากประเด็นด้านประชากรชาวมุสลิมทั่วโลก ประเด็นด้านความต้องการสินค้าฮาลาล และประเด็นด้านการตอบโจทยุทธศาสตร์ของประเทศ จึงทำให้เกิดการมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าฮาลาล และด้วยความเหมาะสมของประเทศไทย จังหวัดที่มีพี่น้องชาวมุสลิมอาศัยอยู่จำนวนมากที่สุดเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศนั้น คือ จังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงก่อให้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือเป็นความท้าทายสำหรับภาคส่วนต่างๆ ที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความร่วมมือทุกๆ ด้าน ซึ่งต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง การปกครอง ด้านชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะศึกษาแนวทางการทำงานร่วมกันและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และมีกระบวนการเสริมสร้างการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลอย่างไร รวมถึง มีปัญหา อุปสรรคและโอกาสใดบ้างในการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

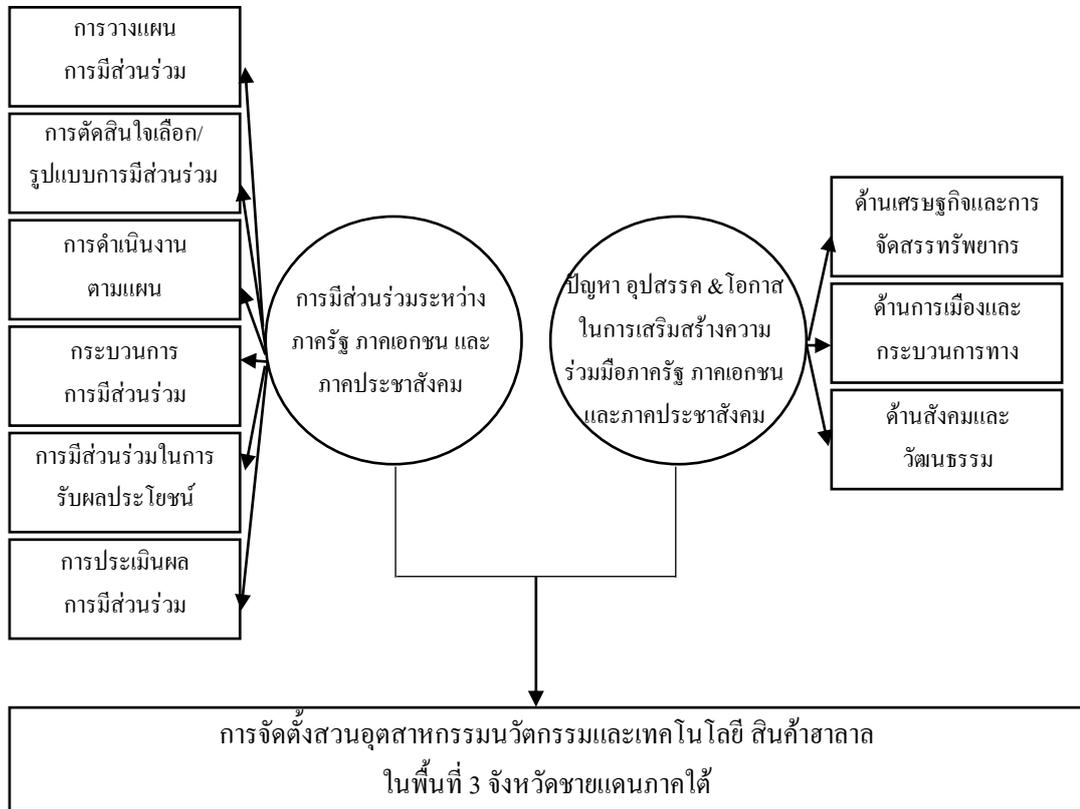
- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยีสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และโอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

- 1) กำหนดหัวข้อและคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบมีโครงสร้างซึ่งได้นำแนวทางที่ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ใช้เวลาสัมภาษณ์ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง (Gaskell, 2000, p. 51)
- 2) กำหนดเกณฑ์สำหรับเลือกบุคคล ใช้วิธีการเลือกสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง (purposive) 3 กลุ่ม
กลุ่มที่ 1 ภาครัฐ: ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือผู้บริหาร ผู้วางนโยบาย หรือ ผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน
กลุ่มที่ 2 ภาคเอกชน: ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหาร หรือ ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจอันมีส่วนเกี่ยวข้องกับจังหวัดละ 1 คน จำนวน 3 คน
กลุ่มที่ 3 ภาคประชาสังคม: ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ ผู้นำชุมชน/วิสาหกิจ ผู้นำองค์กรอิสระ ผู้นำศาสนา จำนวน 15 คน
- 3) ให้ข้อมูลที่เป็นแก่ผู้ที่ถูกเลือกมาให้ข้อมูลแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และประโยชน์จากการวิจัย
- 4) การวิจัยครั้งนี้ไม่ทำการเปิดเผยรายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อเป็นไปตามจริยธรรมของการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ที่มา: ปรับปรุงจาก Fornaroff, A. (1980); John M. Conen และ Norman T. Uphoff (1980, pp. 219-222); Wheelen & Hunger (2006, p. 74); ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์ และอัญญา ณ ระนอง (2563, น. 3) และ จุฑารัตน์ ชมพินธุ์ (2555)

คำนิยามศัพท์

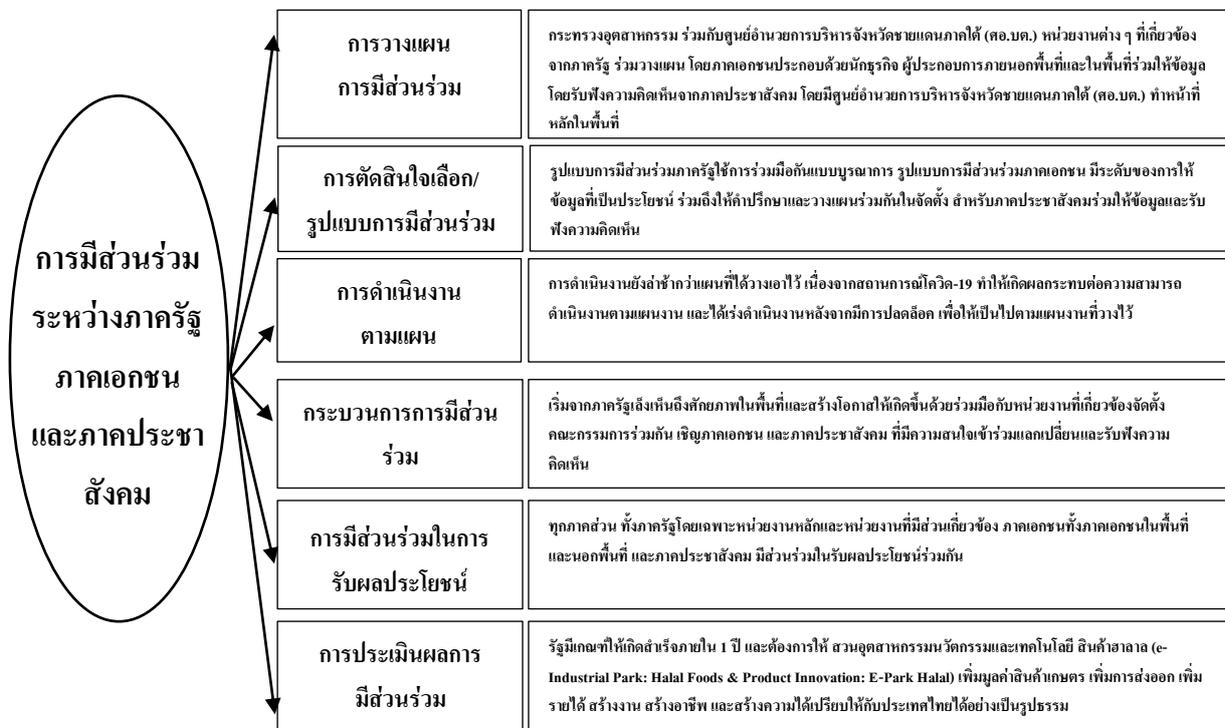
สินค้าฮาลาล หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งเป็นสินค้าอุปโภคหรือสินค้าบริโภคที่ผลิตขึ้นเพื่อการกินหรือใช้ และการให้บริการแก่ผู้บริโภค โดยคำนึงถึงผู้บริโภคชาวมุสลิม และต้องไม่ขัดต่อบัญญัติอิสลาม

สวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล หมายถึง ศูนย์กลางการบริหารจัดการผลผลิตทางการเกษตร และสินค้าฮาลาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐาน ยกระดับและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นรูปแบบฮาลาลด้วยนวัตกรรม ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล โดยความร่วมมือของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และ กระทรวงอุตสาหกรรม

4. ผลการวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

(1) วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งฯ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มี 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการมีส่วนร่วม ด้านการตัดสินใจเลือกและรูปแบบการมีส่วนร่วม ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลการมีส่วนร่วม ดังรูป

รูปที่ 2 การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

1) การวางแผนการมีส่วนร่วม พบว่า กระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกับ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ร่วมวางแผน โดยภาคเอกชนประกอบด้วยนักธุรกิจ ผู้ประกอบการภายนอกพื้นที่และในพื้นที่ร่วมให้ข้อมูล โดยรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาสังคม โดยมี ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ทำหน้าที่หลักในพื้นที่

2) การตัดสินใจเลือก/รูปแบบการมีส่วนร่วม พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมภาครัฐใช้การร่วมมือกันแบบบูรณาการ รูปแบบการมีส่วนร่วมภาคเอกชน มีระดับของการให้ข้อมูลที่โปร่งใสและรับฟังความคิดเห็น รวมถึงให้คำปรึกษาและวางแผนร่วมกันในจัดตั้ง สำหรับภาคประชาสังคมร่วมให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น

3) การดำเนินงานตามแผน พบว่า การดำเนินงานยังล่าช้ากว่าแผนที่ได้วางเอาไว้ เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เกิดผลกระทบต่อความสามารถดำเนินงานตามแผนงาน และได้เร่งดำเนินงานหลังจากมีการปลดล็อก เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้

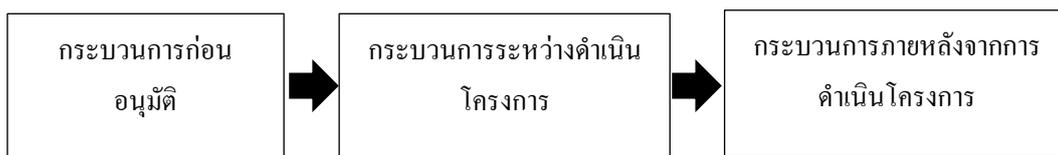
4) กระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า เริ่มจากภาครัฐเล็งเห็นถึงศักยภาพในพื้นที่และสร้างโอกาสให้เกิดขึ้นด้วยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน เชิญภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความสนใจเข้าร่วมแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็น

5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐโดยเฉพาะหน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ภาคเอกชนทั้งภาคเอกชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน

6) การประเมินผลการมีส่วนร่วม พบว่าภาครัฐมีเกณฑ์ให้เกิดสำเร็จภายใน 1 ปี และต้องการให้สวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล (e-Industrial Park: Halal Foods & Product Innovation: E-Park Halal) เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เพิ่มการส่งออก เพิ่มรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้เปรียบเทียบกับประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

(2) วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า

ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ (1) กระบวนการก่อนอนุมัติ (2) กระบวนการระหว่างดำเนินโครงการ และ (3) กระบวนการภายหลังจากการดำเนินโครงการ

รูปที่ 3 กระบวนการเสริมสร้างการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1) กระบวนการก่อนอนุมัติ ซึ่งเป็นกระบวนการเริ่มต้น โดยหน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกระทรวงอุตสาหกรรม นำเสนอผ่านสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยได้รวบรวมท่านผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านผลิตภัณฑ์นวัตกรรม และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ฮาลาล โดยร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น จากนั้นทำการเสนอการแต่งตั้งคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล (e-Industrial Park: Halal Foods & Product Innovation) ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวได้ทำการรวบรวมความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ และภาคประชาสังคมทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ซึ่งภาคประชาสังคมประกอบด้วย กลุ่มชาวบ้านในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา และนักวิชาการ

2) กระบวนการระหว่างดำเนินโครงการ พบว่า หน่วยงานภาครัฐได้ทำการจัดทำแผนงานร่วมกับการตัดสินใจเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วมร่วมกัน การดำเนินงานตามแผนงานร่วมกัน ปรับกระบวนการมีส่วนร่วม

การร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน และการประเมิณผลการมีส่วนร่วมร่วมกัน ระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในพื้นที่ร่วมกัน ได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัญหาด้านการเมือง ปัญหาด้านกระบวนการทางกฎหมาย ปัญหาด้านสังคม และปัญหาด้านวัฒนธรรม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาต่อยอดการทำงานและสร้างโอกาสให้เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3) กระบวนการภายหลังจากการดำเนินโครงการ ต้องทำให้เกิดขึ้นในรูปแบบของสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล มีการดำเนินงานที่ครอบคลุมภาคเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์ และเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ประกอบด้วย (1) อุตสาหกรรมปัจจัยการผลิต เช่น อาหารสำหรับปศุสัตว์ เมล็ดพันธุ์ และปุ๋ย เป็นต้น (2) อุตสาหกรรมเครื่องดัด คือ เครื่องดัดจากสินค้าเกษตรกรรมในพื้นที่ (3) อุตสาหกรรมแปรรูป เช่น แปรรูปสัตว์น้ำ แปรรูปสัตว์ปีก แปรรูปปศุสัตว์ เป็นต้น (4) อุตสาหกรรมขนส่ง และการกระจายสินค้าทั้งในรูปแบบของ Online และ Offline (5) อุตสาหกรรมบริการ และ(6) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นการร่วมกันประเมิณผลที่เป็นรูปธรรม หากมีปัญหาหรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการแล้ว จะต้องนำเข้าสู่กระบวนการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

(3) วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า มี 3 ด้านสำคัญ คือ (1) ด้านเศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากร (2) ด้านการเมืองและกระบวนการทางกฎหมาย และ (3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ตารางที่ 1 ปัญหา และอุปสรรคในการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

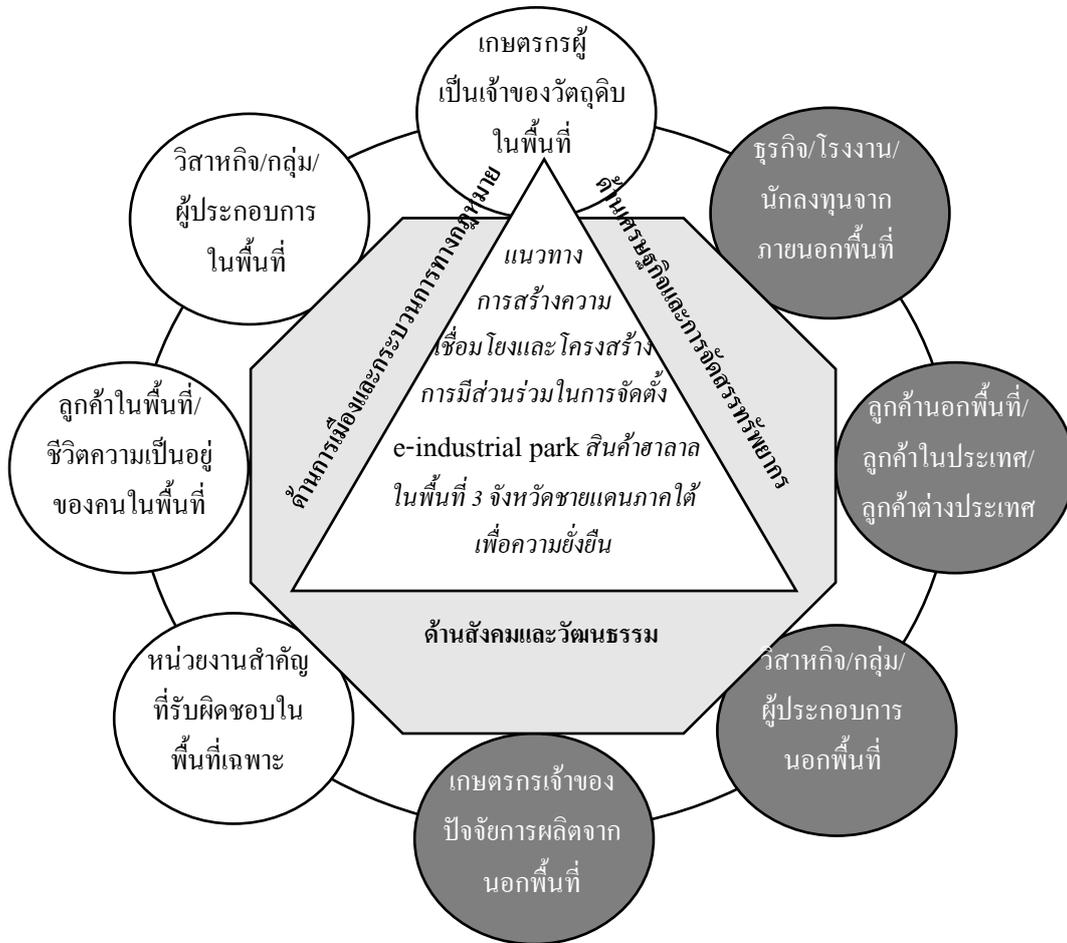
ปัญหาและอุปสรรค		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาสังคม
ด้านเศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากร	เศรษฐกิจ	รัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน ในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม	ธุรกิจเล็ก กลาง ใหญ่ภายนอกช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจของพื้นที่ไม่ได้	ขาดการรวมตัวเป็นกลุ่มของเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง
	ทรัพยากร	ขาดการบูรณาการและการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ	ปัจจัยการผลิตในพื้นที่เกษตร ประมง ปศุสัตว์ ไม่ได้ถูกเตรียมพร้อมเพื่อนำมาผลิต	บางกลุ่มยังคงยึดถือวิถีชีวิตและการผลิตแบบดั้งเดิมที่ไม่ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรเต็มที่
ด้านการเมือง & กระบวนการทางกฎหมาย	การเมือง	การใช้การเมืองหรือการทหารนำที่ผ่านมามีไม่ได้รับผลตอบรับและไม่เป็นรูปธรรม	มีการเมืองท้องถิ่นและอุปสรรคด้านความมั่นคงในพื้นที่บางอย่างที่เอกชนไม่สามารถเข้าถึงได้	เข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องการเมืองและไม่เข้าใจแนวทางการใช้สิทธิของภาคประชาสังคม
	กฎหมาย	กระบวนการบางอย่างมีความซับซ้อน และยากต่อการจัดการในพื้นที่	ขั้นตอนตั้งโรงงาน & ความซับซ้อนของหน่วยงานมากขาดการบูรณาการ	ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทาง ด้านกฎหมาย
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	สังคม	การทำงานแบบระบบราชการเป็นรูปแบบที่ต้องมีแบบแผนมากจนทำให้ยากต่อการเข้าถึง	ไม่เข้าใจระบบการทำงาน และบริบทของสังคมที่เป็นรูปแบบเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้	ขาดการจัดการในรูปแบบของเครือข่ายทางสังคม เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง

	วัฒนธรรม	วัฒนธรรมการทำงานของภาครัฐ และรูปแบบการเมืองในพื้นที่เป็นระบบอุปถัมภ์	ไม่เข้าใจเรื่องวัฒนธรรมของคนพื้นถิ่น โดยเฉพาะข้อกำหนดทางศาสนา และบทบัญญัติต่างๆ	การดำเนินชีวิต&การปฏิบัติด้านศาสนาที่เรียบง่ายขาดความกระตือรือร้นการใช้สิทธิ์ของกลุ่ม
--	----------	--	---	---

จากการศึกษาเรื่อง ชังพบว่า มีโอกาสที่สำคัญเรียงลำดับ คือ (1) ด้านเศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากร (2) ด้านการเมืองและกระบวนการทางกฎหมาย และ(3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 2 โอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือ และการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาล ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

โอกาส		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ภาคประชาสังคม
ด้านเศรษฐกิจ และ การจัดสรรทรัพยากร	เศรษฐกิจ	รัฐสามารถใช้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ฮาลาล เป็นแนวทางกระตุ้นเศรษฐกิจได้	เป็นโอกาสทำให้เกิดความร่วมมือของ เอกชนนอก และในพื้นที่ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่มากขึ้น	การจัดตั้งฯ จะเปิดโอกาสให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งขึ้น
	ทรัพยากร	สามารถจัดสรรการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ด้วยการบริหารจัดการภาครัฐแบบบูรณาการ	ทรัพยากรในพื้นที่ทำให้ง่ายต่อการเพิ่มศักยภาพมากขึ้น ทั้งเกษตร ประมง และปศุสัตว์	ทำให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรได้อย่างเต็มที่โดยมีภาคประชาสังคมเข้าร่วม
ด้านการเมือง& กระบวนการทางกฎหมาย	การเมือง	สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในการลดบทบาททางการเมืองลง	เป็นโอกาสเอกชนในพื้นที่สร้างความมั่นคงด้วยการเป็นจุดประสานเชื่อมโยงทางการเมือง	เกิดการรวมตัว&สร้างความร่วมมือกับรัฐ อาศัยการจัดตั้งฯ เป็นจุดเชื่อมโยง
	กฎหมาย	ปรับลดกระบวนการทางกฎหมายที่มีความซ้ำซ้อน ทำให้การทำงานเร็วขึ้น	ลดขั้นตอนทางกฎหมายที่ซ้ำซ้อน บูรณาการเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่	โอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการมากขึ้น
ด้านสังคมและ วัฒนธรรม	สังคม	รัฐรักษาแบบแผนที่มีประโยชน์ ปรับสิ่งที่ยากต่อการเข้าถึงเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดมากขึ้น	เป็นโอกาสในการสร้างความเข้าใจให้เอกชนนอกพื้นที่ทราบถึงบริบททางสังคมภายในพื้นที่	เปิดโอกาสในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกระดับอย่างเข้มแข็ง
	วัฒนธรรม	ภาครัฐสร้างโอกาสในการเข้าถึงและเข้าใจในวัฒนธรรมของคนในพื้นที่	เพิ่มศักยภาพให้เอกชนนอกพื้นที่เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้ง่ายต่อการทำงาน	ภาคประชาสังคมที่เข้าใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่และศาสนา ร่วมพัฒนาสินค้าได้ง่ายขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

รูปที่ 4 แนวทางการสร้างความเชื่อมโยงและโครงสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง e-industrial park สินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความยั่งยืน

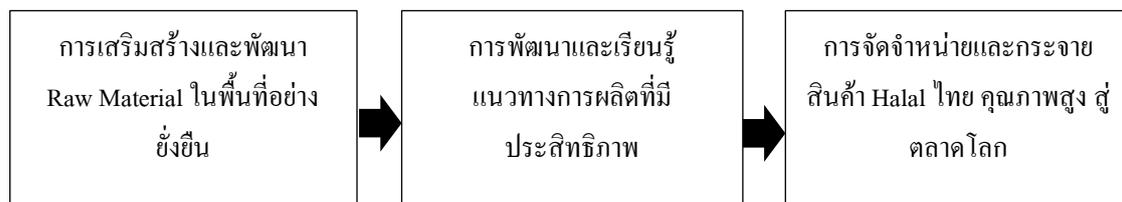
จากแนวทางการสร้างความเชื่อมโยงและโครงสร้างการมีส่วนร่วมดังกล่าว สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมโยงสำคัญ แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่คือ (1) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (2) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมนอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เป็นเจ้าของวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตผลิตภัณฑ์ฮาลาลในพื้นที่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) ในพื้นที่ ลูกค้าในพื้นที่ผู้ที่มีรูปแบบวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในพื้นที่ และหน่วยงานที่สำคัญที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ซึ่งเป็นรูปแบบเฉพาะการ เป็นต้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ จะทำหน้าที่ในการร่วมกันวางแผน ร่วมกันตัดสินใจเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ร่วมดำเนินงานตามแผนงาน ปรับกระบวนการมีส่วนร่วมตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมรับ

ผลประโยชน์ร่วมกัน และร่วมกันประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง ฯ แต่การดำเนินงานดังกล่าว ข้อม้อมต้องมี ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันแก้ไข และร่วมกันป้องกันอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้าน เศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากร ปัญหาด้านการเมืองและกระบวนการทางกฎหมาย และปัญหาด้านสังคมและ วัฒนธรรม

2) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมนอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ธุรกิจ หรือ โรงงาน หรือ นักลงทุนจากภายนอกพื้นที่ ลูกค้านอกพื้นที่ ทั้งที่เป็นลูกค้าภายในประเทศ และลูกค้าจากต่างประเทศ วิชาหกิจชุมชน หรือ กลุ่มเกษตรกร หรือ ผู้ประกอบการจากนอกพื้นที่ที่จะสามารถแบ่งปัน องค์ความรู้และสร้างเครือข่ายร่วมกัน และเกษตรกรเจ้าของปัจจัยการผลิตจากนอกพื้นที่ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ ในการทำเกษตรกรรม การประมง และการปศุสัตว์ ที่จะสามารถส่งมอบและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ ที่มีประสิทธิภาพให้กับคนในพื้นที่ได้ เป็นต้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ จะทำหน้าที่ในระดับของการให้ ข้อมูล และระดับของการให้ความร่วมมือกับคนในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมโยงและ การมีส่วนร่วมนอกพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้มีส่วนประกอบในการประกอบธุรกิจ การดำเนินกิจการ การ ผลิต การตลาด สำหรับสินค้าทั่วไป และสินค้าฮาลาล จึงมีส่วนสำคัญในการแนะนำแนวทางการแก้ปัญหาที่อาจจะ เกิดขึ้นได้ และเป็นการใช้โอกาสจากทรัพยากรในพื้นที่ที่มีประโยชน์ต่อการผลิตสินค้าฮาลาล

องค์ความรู้เพิ่มเติมทำให้เห็น โอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย การเสริมสร้างและพัฒนา Raw Material ในพื้นที่อย่างยั่งยืน นำไปสู่การพัฒนา และเรียนรู้แนวทางการผลิตที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถจัดจำหน่ายและกระจายสินค้าฮาลาลไทยคุณภาพสูงสู่ ตลาดโลกได้ ดังรูป

รูปที่ 5 โอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จาก โอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะมีกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเข้าใจในสินค้าฮาลาลว่า เป็น สินค้าที่เกิดขึ้นจากบัญญัติของศาสนาอิสลาม เพื่อนำ ไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตรงความต้องการทั้งในและ ต่างประเทศได้ ต้องหาความรู้เกี่ยวกับความต้องการสินค้าในแต่ละประเทศ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ พิธีการทาง การค้าในแต่ละประเทศ และค้นหาผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ผู้กระจายสินค้า และผู้ทำการตลาดที่มี ประสบการณ์และมีความสามารถในการเชื่อมโยงสินค้าในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปสู่ตลาดโลกได้อย่างเป็น รูปธรรมและมีการรับรองมาตรฐาน โดยผ่านสวนอุตสาหกรรมฯ ต่อไป

5. การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลแยกตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถอธิบายได้ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการวางแผนการมีส่วนร่วม (2) ด้านการตัดสินใจเลือกและรูปแบบการมีส่วนร่วม (3) ด้านการดำเนินงานตามแผน (4) ด้านกระบวนการการมีส่วนร่วม (5) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (6) ด้านการประเมินผลการมีส่วนร่วม ซึ่งทั้ง 6 ด้านนี้ สอดคล้องกับ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ Fomaroff, A. (1980) ซึ่งระบุว่า การมีส่วนร่วมนั้น ประกอบด้วย วางแผน ดำเนินงาน ใช้บริการจากโครงการ และ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แต่เนื่องจากระบบราชการในประเทศไทยที่มีความซับซ้อนที่ต้องดำเนินงานตามขั้นตอนและมีการตัดสินใจที่แบ่งตามลำดับหน้าที่ความรับผิดชอบ ผลการวิจัยจึงมีความสอดคล้องร่วมกับ ทศนะของ John M. Cohen และ Norman T. Uphoff (1980, pp. 219-222) เพิ่มเติมจากประเด็นที่ Fomaroff, A. ไม่ได้กล่าวถึง คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 2) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งทำให้ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นของการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งฯ มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากบริบทของการเมืองภายในประเทศไทยมีความซับซ้อนในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคือ พื้นที่บริเวณ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีหน่วยงานพิเศษที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะ นั่นคือ สอ.บต.: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Southern Border Provinces Administration Centre: SBPAC) ภายใต้การบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี สนับสนุนและประสานงานการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ จึงทำให้ผลการวิจัย ครั้งนี้ มีความลุ่มลึกในส่วนของการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ด้วยการใช้เศรษฐกิจแบบฮาลาล เป็นตัวนำ แทนการเมืองนำการทหาร หรือ ใช้รูปแบบการทหาร นำทางไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาวิถีชีวิตและเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยครั้งนี้ จึงมีความสอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์ และ อัญชญา ณ ระนอง (2563, น. 1) ที่ได้แสดงทัศนะไว้ว่า ประเด็นปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีมาอย่างยาวนาน ส่งผลต่อภาพรวมเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่อย่างมาก มีความพยายามจากหลายภาคส่วนที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ สงบเรียบร้อยและเป็นปกติสุข เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ แต่ความร่วมมือเหล่านั้น ยังไม่สัมฤทธิ์ผล สำหรับปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือนั้น ลำดับแรกเกี่ยวข้องกับด้านทรัพยากรและกระบวนการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านวัฒนธรรมองค์กรและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ด้าน โครงสร้างและกลไกการทำงาน การประสานและการติดต่อสื่อสาร ด้านสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร และด้านสภาพแวดล้อม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า กระบวนการเสริมสร้างการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาล สามารถอธิบายได้ 3 กระบวนการ ประกอบด้วย (1) กระบวนการก่อนอนุมัติ (2) กระบวนการระหว่างดำเนินโครงการ และ 3) กระบวนการภายหลังจากการดำเนินโครงการ ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนี้ สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2562, น. 12) ที่แสดงทัศนะเกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ ทั้งการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นการเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงานหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคม และการติดตามประเมินผลตามนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม ซึ่งกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ 3 ขั้นตอนหลัก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจด้วยสินค้าฮาลาล ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ประกอบด้วย (1) ด้านเศรษฐกิจและการจัดสรรทรัพยากร (2) ด้านการเมืองและกระบวนการทางกฎหมาย และ (3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้ สอดคล้องกับ Wheelen & Hunger (2006, p. 74) ที่แสดงทัศนะว่า สิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยสภาพแวดล้อมที่สำคัญต่อการดำเนินงาน ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (economic) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (technological) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมาย (political-legal) และ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม (sociocultural) เนื่องจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาด้านความมั่นคงมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน แนวทางการปกครองและดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ มีการใช้การเมืองหรือการทหารนำตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้จริง ไม่ว่าจะเป็นการนำนโยบายใดๆ เข้าสู่พื้นที่ ก็ไม่เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดความสำเร็จอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการปฏิบัติ

1. ประโยชน์ต่อภาครัฐ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นแนวทางการทำงานแบบบูรณาการแบบพิเศษ กล่าวคือ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความจำเพาะเรื่องของปัญหาความมั่นคง การจัดการภาครัฐ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกำกับการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดการจัดตั้งฯ นั้นหากจะใช้แนวทางแบบปกติ คงสำเร็จได้ยาก ดังนั้น ประโยชน์ต่อภาครัฐของการทำวิจัยครั้งนี้คือ เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวทางการทำงานแบบบูรณาการแบบพิเศษ ด้วยการลดขั้นตอน ลดการติดขัดผ่านช่องทางปกติที่ซับซ้อนในการทำงานของภาครัฐ ลดบุคลากรและลดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น ให้เกิดการรับฟัง เข้าใจ และยอมรับแนวทางปฏิบัติหรือ นโยบายของภาครัฐที่จะเกิดขึ้น อันจะส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีให้กับคนในพื้นที่ สร้างความมั่นคง และเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งให้กับพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต

2. ประโยชน์ต่อภาคเอกชน นักธุรกิจ ผู้ประกอบการจากภายนอกพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมในโครงการนี้ จะได้น้องความรู้และประสบการณ์จากการผลิต การแปรรูป และการจัดจำหน่าย มาเผยแพร่และให้ความรู้แก่คนในพื้นที่ ภาคเอกชนที่เข้าร่วมจะได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ จากภาครัฐ เพื่อเป็นการจูงใจให้เกิดการลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาคเอกชนสามารถปรับหรือสร้างกระบวนการผลิตได้จากการหาแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพจากคนในพื้นที่ การผลิตและการแปรรูปด้วยกระบวนการที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายด้านแรงงานที่ต่ำกว่าพื้นที่อื่น ๆ รวมถึงจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการขับเคลื่อนโครงการฯ เพื่อให้ได้มาตรฐานต่อการจำหน่ายสินค้าฮาลาลทั้งในและต่างประเทศ

3. ประโยชน์ต่อภาคประชาสังคม เกิดแนวทางในการขับเคลื่อนการจัดตั้งฯ ที่ถูกต้องและเป็นธรรม ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชนในพื้นที่ทั้งรูปของปัจเจกบุคคล กลุ่มชุมชน กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มผู้นำทางศาสนา กลุ่มนักวิชาการ จะเกิดความร่วมมือในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาสังคมที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะประโยชน์อันจะตกแก่ชาวมุสลิมจากการเพิ่มศักยภาพของผลิตภัณฑ์ฮาลาล ในพื้นที่ที่เป็นมาตรฐานสูงสุดและตรงตามศาสนบัญญัติอย่างถูกต้องครบถ้วนทุกประการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ทำการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปในอนาคต เพื่อประโยชน์ที่ได้รับจะกว้างขวางและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาลในประเทศไทย

6. บทสรุป

การจัดตั้งสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยีสินค้าฮาลาลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแนวทางแห่งการสร้างความมั่นคงในพื้นที่ด้วยการนำการพัฒนาสินค้าฮาลาลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่และเป็นแนวทางการทำงานบูรณาการแบบพิเศษในพื้นที่ที่มีความจำเพาะและปัญหาด้านความมั่นคง เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ด้วยการลดขั้นตอน ลดการติดต่อผ่านช่องทางปกติ ลดความซ้ำซ้อนของระบบการทำงานของภาครัฐ ลดบุคลากร และลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นแนวทางที่สำคัญในการประสานความร่วมมือภาคเอกชนทั้งในและนอกพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมในโครงการ ในการนำองค์ความรู้และประสบการณ์จากการผลิต การแปรรูป และการจัดจำหน่าย มาเผยแพร่และให้ความรู้แก่คนในพื้นที่ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และที่สำคัญยังเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการจัดตั้งฯ ที่ถูกต้องและเป็นธรรม ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชนในพื้นที่ที่ทั้งรูปของปัจเจกบุคคล กลุ่มชุมชน กลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มผู้นำทางศาสนา กลุ่มนักวิชาการ จะเกิดความร่วมมือในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาสังคมที่แข็งแกร่ง และกระจายสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศโดยการบูรณาการสรรพกำลังเพื่อให้เกิดศูนย์ฮาลาลเพื่อให้สินค้าฮาลาลไทยคุณภาพสูงสู่ตลาดโลกและสินค้าฮาลาลไทยสำหรับทุกคน (All for Halal, Halal for All)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2563). *กระทรวงเกษตรฯ ยกกระดับขับเคลื่อนส่งเสริมสินค้ามาตรฐาน “ฮาลาล” ดันไทยสู่ประเทศส่งออกอาหารที่อบอุ่นของโลก*, สืบค้นจาก <http://www3.moac.go.th/news-preview>
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2563). *ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจสินค้าและบริการฮาลาล (พ.ศ. 2559-2563)*, สืบค้นจาก <https://www.dip.go.th/Portals/0/2558/Busarin>
- โครงการสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล. (2563). *ข้อเสนอเพิ่มเติมโครงการสวนอุตสาหกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี สินค้าฮาลาล*, เอกสารรายงานกระทรวงอุตสาหกรรม และ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอบต.).
- จุฬารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก“การมีส่วนร่วมของประชาชน ใน *The Public* สิริลักษณ์ คัมภีรานนท์ และอัญญา ณ ระนอง. (2563). *ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดนใต้*, *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 31(1), 1-15.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *รายงานการวิเคราะห์ของสำนักงานงบประมาณของรัฐสภา ฉบับที่ 10/2559*, สืบค้นจาก <https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parbudget/ewt>
- Fornaroff, A. (1980). *Community Involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.
- Gaskell, G. (2000). Individual and group interviewing. In M. W. Bauer and G. Gaskell (Eds.), *Qualitative researching with text, image and sound: A practice handbook* (pp. 38-56). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Wheelen, T. L., & Hunger, J. D. (2006). *Strategic management and business policy*. (10th ed.). Essex, United Kingdom: Pearson Education.
- Worldpopulationreview.com. (2020a). *World Population Review*, Retrieved from: <https://worldpopulationreview.com/>
- Worldpopulationreview.com. (2020b). *Muslim Population By Country 2020*, Retrieved from: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/muslim-population-by-country>